СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 119. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 24-го травня 1938. No. 119. Jersey City, N. J., Tuesday, May 24, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1916. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПОВСТАННЯ В МЕКСИКУ ПОШИРЮЄТЬСЯ

МЕКСИКО СИТІ. — В Мексику вибухло правдиве повстання. На чолі його стоїть усунений генерал консервативних переконань, Сатурніо Седільо. В його посіданні знайшлася велика частина мексиканської території в самій середині держави. До нього прилучуються чимраз більше повстанців. Ті повстанці розсіяні по лісах. Вони попереривали залізничі получення з центрами. Федеральний уряд вислав проти них військо. В кількох місцях прийшло до сутичок, у яких було кількадесять убитих. Повстанці мають також літаки. Вони пробували бомбардувати столицю.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАГОСТРЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНТРОЛІ.

ВАШИНГТОН. — Ліві круги в адміністрації домагаються від Рузвелта, щоб він запровадив у промислі далеко гострішу контролю, ніж та що була досі. Вони хочуть, щоб на фабрики були наложені такі самі обмеження щодо продукції і збуту, які є наложені на фармерів. Та в той спосіб уряд станув би на економічний шлях, що дуже подібний до шляху, яким ідуть фашистівські держави. Кажуть, що Рузвелт склонюється до цього.

ПАНАХИДА ЗА ПОЛЯГЛИХ.

НЮ ЙОРК. — У Центральнім Парку в Ню Йорку відбулася панахида за поляглих у світовій війні вояків 307 полку піхоти. В часі паради виголошено багато промов. Монсеньор Волш сказав: „З політичної демократії ми користаємо далі. Але наша економічна демократія знаходиться у великій небезпеці. Коли економічна демократія не буде врятована, то й політична пропаде".

КАТАСТРОФА ЛІТАКА СИНА Д'АНУНЦІЯ.

ІСТ ФАРМІНГДЕЙЛ (Лонг Айленд). — Наймолодший син італійського поета і генерала Габріеля Д'Анунція пробуває в Америці, де він натуралізувався. Він є летун. Минулої неділі він маніпулював щось біля літака на летунськім майдані, коли літак почав працювати і рухатися по майдані. Д'Анунціо хотів вскочити до літака і взяти керму. Та це йому не вдалося. Він почав боротися з літаком, тримаючи його за хвіст. Остаточно літак вдарив у стоячий на краю автомобіль і тяжко поранив сидячу в нім жінку. Д'Анунція арештували і випустили за кавцією. Відбудеться судова розправа за покалічення жінки.

ЖИДИ ОДОБРЮЮТЬ ВИКИНЕННЯ РАБІНА.

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Жидівський комітет прилюдно заявив, що „Комюніті Сентер у Джерзі Сіті" добре поступив, що викинув рабіна Пльоткіна. Згаданий жидівський комітет переводив слідство в справі діяльности цього рабіна і зібрав незаперечені докази, що Пльоткін провадив серед своїх вірних комуністичну пропаґанду, яка підривала патріотизм супроти Америки. Також цей рабін був у тісних звязках з комуністами. Викинення рабіна Пльоткіна, говорить цей комітет, не має нічого спільного з посадником Ґейґом.

СКІЛЬКИ АМЕРИКАНЦІВ БОРЕТЬСЯ ЗА ЧЕРВОНУ ЕСПАНІЮ?

ВАШИНГТОН.— Департамент стейту обчислив, що приблизно три тисячі американців боряться в рядах червоної Еспанії проти ген. Франка. Майже всі вони є зібрані в пятнацятій інтернаціональній бригаді, названій імям Абрагама Лінкольна.

ПЯТЬ НОВИХ КРАЇВ ПРИСТУПИЛИ ДО ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — Місце, призначене Німеччині на Світовій Виставі в Ню Йорку, скоро розхопили пять інших держав, як тільки Німеччина відмовилась від участи. Тими пятьма державами є: Портуґалія, яка взяла 25 тисяч квадратових стіп; а по 5 тисяч взяли: Ґаїті, Ісляндія, Домініканська Република і Греція.

ОСУДЖУЄ СОВЕТИ.

НЮ ЙОРК. — На спільнім сніданку, влаштованім пожарниками з нагоди загального Святого Причастя, католицький священик Дуфі без обиняків заявив, що не Італія, Німеччина, чи Франкова Еспанія є ворогами Америки, але Совети. Він сказав, що 35 тисяч совєтських платних аґентів працюють нині на території Злучених Держав Америки, щоби підкопати американський демократичний устрій.

ВИПОЛЮЮТЬ ТОРГОВЦІВ НАРКОТИКАМИ.

ҐВАЙТ ПЛЕЙНС (Ню Йорк). — Поліція арештувала 8 осіб підозрілих у продажі найновішого наркотика, званого „маріґуана", який продають у папіросах. Крім того мають під наглядом 200 нових осіб, які продавали, або самі вживали цього наркотика. Серед підозрілих є кілька хлопців з публичної школи.

ЩЕ ОДИН БУНТ.

У стейті Луізіяна тепер відбувається багато таких зборів, як отсі. Це фармери, що займаються управою полуниць, відбувають велике віче в Бетон Руж. Промовляє до них сенатор Джеймс Морисон. Фармери домагаються ухвалення законів про охорону рільництва.

100,000 ЗЛ. НА КОМУНІСТИЧНУ ПРОПАҐАНДУ.

Адміністраційні власті у Варшаві арештували в одній підміській місцевості визначного комуністичного діяча. Підчас ревізії в його мешканні знайшли посвідку на 100,000 зл., виданих на пропаґанду. На основі знайдених записок арештували 37 осіб.

ШАХИ У ШКІЛЬНОМУ НАВЧАННІ.

Відомий шаховий мистець Боголюбів, з роду українець, який по втечі з СССР осів на постійне в Німеччині і в містечку Тріберґ одружився, дістав тепер сензаційну шахову місію. А саме з доручення баденського уряду освіти виголошує по середніх школах відчити про шахове мистецтво, демонструючи притому цікаві партії. Його праця входить до пляну пропаґанди шахів серед молоді та війська Третьої Німеччини, яку веде організація „Крафт дурх Фройде".

ПОМЕР КУХАР НАПОЛЕОНА III.

У Франції помер у 89-му році життя Дезіре Карпантіє, колишній кухар Наполеона III. Наполеон III. брав його завжди з собою в подорож, так, що пок. Карпантіє побачив чимало світу і чимало славних людей.

ЧЕСЬКИЙ БОМБОМЕТНИЙ ЛІТАК ПО ДОРОЗІ З КИЄВА ОСІВ У РУМУНІЇ.

З Букарешту повідомляють, що в Румунії причалив чеський бомбометний літак. Три члени залоги — капітан, летун і механік — заявили, що вистартували з Києва до Праги й вибрали найкоротшу дорогу через територію Румунії. По дорозі зіпсувся їм мотор і вони мусіли осісти на землю. Румунські власті літак сконфіскували.

НЕ ХОЧУТЬ КОМУНІСТІВ.

Фінляндський парлямент відкинув більшістю голосів проєкт для політичних еміґрантів (комуністів) з часу домашньої війни в 1918 р.

ЛЮДИ НЕ ХОЧУТЬ КОРИСТАТИ З ВІЛЬНОЇ НАУКИ.

Представник промислових Шкіл у Торонті, д-р Голдрінґ, заявив, що технічні школи закривають 118 кляс вечірніх промислових курсів із браку учнів. У деяких клясах було всього 2—4 учнів. Найбільше число в одній клясі — домашня штука для дівчат — досягло 23 учениць. Кошти удержування тих вільних курсів є колосальні, одначе, як заявив д-р Голдрінґ, „не оплатилася шкіра за виправу", і місто курси зриває. Робітничі представники шкільної ради протестували проти ліквідації тих курсів, але що вчинити, коли хлопці залінні учитись. Пульруми, театри, танці є для них цікавіші.

МАЛОЛІТНІ ЗЛОДІЇ.

Три місяці торонтонська поліція намагалась розкрити постійні грабунки в одній дільниці міста, і аж тепер їй удалося виловити 8 малолітніх дівчат і юнаків. Проти них є 32 обвинувачень. Найстарша дівчина шайки має 14 літ, а наймолодшим є юнак — 9 літ.

ДУШОГУБСТВО В КАЛУШІ.

Якийсь невідомий справець убив та ограбив власницю крамниці Цивію Ґелер. Коли Ґелерова замкнула крамницю і пішла до свого мешкання, віддаленого кількадесять метрів від Ринку, невідомий тип увійшов за нею до хати і, користаючи з неприсутности домашніх, намагався відібрати гроші. Ґелерова мала гроші у мішочку на грудях і завзято боронилася. Тоді напасник затягнув її до комірки і там ударом сокири розчерепив її голову. Після того розірвав блюзку і забрав мішочок, у якому було 1,200 зл.

СОЛОМОНОВИЙ ПРИСУД.

В індійському місті Кевнпор дві жінки станули перед судом, домагаючись видачі їм трилітньої дитини, як їх рідної. Суддя положив дитину на стіл і наказав обом жінкам попестити дитину. Коли підійшла мама — дитина привитала її радісно.

ОБМАНЦІ, ЩО ВИКОРИСТОВУВАЛИ ФІЛЯНТРОПІВ.

Норвезька поліція викрила в місцевості Портсґрунд бюро, яке займалося доволі дивною діяльністю. Воно писало систематично листи до ріжних філянтропів і добродійних установ з проханням допомоги. Управителькою того бюра була якась Марґарета Евзен, яку всі вважали за багату капіталістку. Їй помагали в „добродійнім" діяльності два сини.

Ясно, що датки, які щедро напливали, не йшли для німих убогих, тільки для дотепної матери і синів. Підчас ревізії у „бюрі" знайшли незвичайно точно ведені книги, знаменито уладжену картотеку зо списом ріжних багатих осіб та їх адресами. При кожній адресі була теж коротка, але дуже дотепна характеристика кожної багатої людини.

Дотепна вдова та її сини вели в містечку Портсґрунд незвичайно скромне життя. Зате час до часу вони виїздили за кордон і там розкидали гроші направо й ліво.

ОГРАБИЛИ КАСУ КОЛОМИЙСЬКОЇ ВОЛОСТИ.

Невідомі справці заїхали вночі особовим автом під будинок коломийського волосного уряду, вломилися до кімнати, в якій стоїть огнетривала каса, розпороли її раком та забрали 300 зл. більоном. Під стосом паперів лежала залізна касетка з більшою готівкою, але її грабіжники не запримітили. Вломники відїхали автом у невідомому напрямі.

СПЛАВ ДЕРЕВА ПО БОЛЬШЕВИЦЬКИ.

Контрольна комісія ствердила, що на ріці Ловаті сплавлюють дерево так, що зрубані дерева разом з галузям і корінням кидають до ріки, рахуючи на те, що водний струм сам занесе його до Ільменського озера. Тимчасом рівень води на ріці обнизився, а дерево позачіплялось об дно, творячи поклади, грубі 2 метри; до Ільменського озера не доплило ні одно дерево. Шкоду обраховують на десятки міліонів рублів.

ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО "ПРОСВІТИ" НЕ ВІДБУЛОСЯ

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 100) подає короткий комунікат головного виділу товариства „Просвіта" такого змісту: „Отсим повідомляємо, що заповіджений Всенародний Здвиг з нагоди 70-ліття Матери-Просвіти на день 22-го травня 1938 р. з незалежних від Ділового Комітету причин — не відбудеться. З тих самих причин не відбудеться Конґрес Української Культури".

КОНФІСКУЮТЬ ЧИСЛО ЗА ЧИСЛОМ.

ЛЬВІВ. — Українські часописи не є всилі вияснити пекучі справи, бо польський цензор до цього не допускає. Конфіскати нищать українську пресу ще й матеріяльно. Тепер майже кожне число „Діла" оголошує: „По конфіскаті наклад другий". Сконфісковано навіть велику частину офіційної декларації УНДО, себто тої політичної партії, яка заключила з польським урядом — угоду. В тій декларації, як можна догадуватися з того, що залишилось, УНДО критикувало польський уряд за те, що він не додержав цеї угоди, як теж домагалося для українських земель під Польщею територіяльної автономії.

МОТИВИ РОЗВЯЗАННЯ „СОЮЗУ УКРАЇНОК".

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 99). подає польською мовою зарядження львівського старосства у справі розвязання Союзу Українок. Подано в нім причини розвязання. Є вони, між іншим, такі: Співпраця СУ з Маслосоюзом і Сільським Господарем, зорґанізування музейної секції СУ, яка збирала матеріяли про жінки ріжних народів, що допомагали тим народам здобувати волю, видвигнення справи бл. п. Ольги Басарабової перед міжнародним форумом, участь СУ в виборах, а зокрема вимагання від українського жіноцтва не брати участи у виборах до польського сойму, а далі те, що СУ у своїм журналі „Жінка" ширив „гасла шовінізму і народнього сепаратизму" такими статтями як „Згадаймо Листопадові Дні" й інші, або такі як „За душу української дитини", в яких була виявлена „нехіть до польського народу". При кінці ще піднесено й те, що голова СУ, Мілена Рудницька, їздила по вічах і виголошувала „політичні промови".

ДО ПОВСТАННЯ СПОСІБНА — УКРАЇНА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Женевський „Аксіон Насіональ" пише про те, що московський нарід не є спосібний скинути большевицьке ярмо. Він є, пише ця газета, знесилений голодом, цілком розсброєний і пригноблений чекістами, а тому і неспосібний до повстання. Таке повстання можливе в Україні, на Кубані чи на Кавказі. Від 17 років, твердить згаданий часопис, бувають раз-у-раз заворушення в Україні. І Україна булаб давно повалила большевиків, якби не ріжні Денікіни, що її в тому ділі перешкоджали. Україна знову підніметься. Але не на те, щоб відбудовувати давню Росію, а щоб стати самостійною державою. І те повинні памятати ті всі, що справді бажають собі повалення большевиків, але далі мріють про відбудову великої Росії у її передвоєнних кордонах.

ЕВРОПА ВІДІДХНУЛА.

ЛОНДОН. — Минула неділя була надзвичайно напружена для цілої Европи, а зокрема для Англії. Міністерська рада очікувала нетерпеливо вістей із Чехословаччини. Велися без перестанку то з Прагою то з Берліном розмови, в яких британський уряд наставав усіми ладами на те, що не сміє прийти до війни. І це наставання, треба визнати, вияснило трохи захмарену ситуацію і вибори в Чехословаччині відбулися спокійно. Воєнна небезпека хвилево минула.

ГІТЛЕР РАДИВСЯ З ҐЕНЕРАЛАМИ.

БЕРЛІН. — Так виходить, що в тім часі, коли Гітлер відбував наради з найвищими військовими командантами, на німецько-чеській границі ділялися такі випадки, що моглиб дати Гітлерові нагоду зробити з Чехословаччиною те, що він зробив з Австрією. Та Гітлер запевнив Анґлію, що він не зачне війни. Всежтаки в Берліні висказавсь один високий дипльомат про теперішню ситуацію так: „Мир в Европі висить на волоску. Може його захитати малий інцидент у Чехословаччині".

ДАДУТЬ НІМЦЯМ АВТОНОМІЮ.

ПРАГА. — Уже нема найменшого сумніву щодо цього, щоб судетські німці не дістали автономії. Уряд піде їм на далеко йдучі уступки.

ПОЛЬЩА ВИКОРИСТОВУЄ СИТУАЦІЮ.

ВАРШАВА. — Польща почала громадити війська на Шлеську, щоб користати з заколоту, якщоб Німеччина пішла війною на Чехословаччину. Далі хотіла також таким чином вимогти для поляків у Чехословаччині більші права. І, як кажуть тепер у Варшаві, 100,000 поляків у Чехословаччині дістануть автономію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

"ЖІНОЧИЙ БУНТ"

В одному містечку під Ню Йорком почала недавно одна пані так званий „жіночий бунт". Цим великим словом названо звичайний протест проти видавання урядами грошей. За цим „бунтом" стала Републиканська Партія, котра в тому заінтересована, щоб не давати видавати грошей урядові, що вийшов з Демократичної Партії. Станула за „бунтом" велика частина преси, котра ще й досі не вичихалася з прочуханів, які дістала підчас останніх президентських виборів. У цей спосіб виріс на великий, нібито суспільний бунт дрібний рух дрібних людей.

Справжню вартість цього „жіночого бунту" зілюструвала добре остання сензація провідниці, коли вона, стаючи до чергової фотографії перед газетними фотографами, висипалася з широкою заявою проти видавання публичних грошей на допомогу безробітним. Сказала вона: „Я не можу дістати чоловіка, щоб мені траву зрізав перед хатою, хоч хочу платити два або три доляри на день". Виходилоб, що всі безробітні це люди, які не хочуть працювати; що безробіття властиво нема, бо роботи є подостатком; що гроші, видані на допомогу безробітним, це гроші, викинені в болото.

Таке говорить провідниця цього „жіночого бунту", а тимчасом у Шікаґо є 38,000 родин, що перебули цю зиму на допомозі по $28.52 на родину на місяць. У Клівленді тільки найбільш потребуючі з 75,000 осіб, що домагаються допомоги, побирають допомогу від 1. травня, і то дістають як допомогу лише масло і ярину. В містах Дейтон і Коломбос фонди на допомогу вже зовсім вичерпались, а число безробітних зовсім не поменшується. В Толідо безробітні не мали допомоги від 1. квітня.

Безробіття не зменшується, але зростає. Правда, в одному місці більше, ніж в іншому, але назагал мабуть нема багато місцевостей, де роботи тепер ішлиб краще, ніж кілька місяців тому. У Клівленді, кажуть урядники, число безробітних зросло з 90,000 у жовтні до 183,000 у квітні.

З Клівленду доносять теж такий факт. Перед дверми закритої станції для допомоги безробітним стояла лінія людей, що ждали допомоги. В цій лінії нагло зімліла 66-літня жінка. Показалося, що зімліла з голоду. Від пятьох днів вона не мала майже нічого в роті. Жінку підняли й віднесли. Сотки людей дивилися на це. Кажуть, що всі стояли сумні, начеби в них усіх на умі була одна й та сама думка: „Коли це стріне мене?"

А це може стрінути, як громадянство буде слухати таких людей, як провідниця „жіночого бунту". Правда, вона може бути гарно одіта жінка. По свому вона може бути навіть чесна людина, Одначе як суспільна діячка вона напускає на громадянство дим, через котрий громадянство не побачить справжньої пропасти, що розкривається тепер під його ногами.

„МАЄМО ЗАМКНЕНІ УСТА, НЕ МАЄМО ПРАВА НАВІТЬ БОРОНИТИСЯ"

(З листу до редакції львівського часопису „Діло").

Яка не булаб румунська конституція, який не був би румунський уряд, становище українського народу в Румунії від того не зміняється, бо воно не має нічого спільного з тим, що написане у конституції, а з другого боку, відношення кожного румунського уряду до українців одне: неґативне.

Але справді безцеремонна та жахлива нагінка на все, що українське, почалася від „Самостійницького процесу", тобто від демонстрації проти румунського гимну. Тоді заборонили в усіх школах Буковини, Басарабії та Мармарощини науку і навіть релігію нашою мовою. Суд, військо, громадські уряди урядують тільки по румунськи. В урядах висять таблиці з написами, що урядовця, який говоритиме по українськи, зараз викинуть зо служби. Православний священик не має права відправляти похорону або вінчати по українськи.

Після тієї демонстрації против румунського гимну влада припинила діяльність усіх наших товариств. Арештували й гнобили свідомих. По шістьох місяцях, після того як товариства дали цілу низку заяв вірности Румунії і королеві, влада дала їм дозвіл вести далі свою працю. Але кожне товариство мусить за кожний раз вносити прохання за дозвіл на засідання виділу. Співацькі й театральні товариства мусять кожного місяця просити дозволу на проби, причому влада не дає дозволу на більше як на дві проби на тиждень. За кожну пробу треба платити 50 левів (2 зл.). Але ані цей дозвіл ані ця оплата не забезпечують перед усякими несподіванками від влади. Час до часу військо окружає „Народній Дім" або іншу нашу установу та переводить ревізію всіх приміщень. Це у Чернівцях! На провінції не можна носити вишиваної сорочки, не то, щоб існувало українське товариство.

Черновецькі аматорські гуртки мусять кожну, навіть таку стару, як світ, песу посилати до цензури до Букарешту, і то за кожний раз, коли хочуть грати. Дозволи дає тільки команда дивізії. Як виглядають такі дозволи, свідчить про те факт, що цього року заборонили всі Шевченківські свята. Або ось такий приклад: „Чоловічий хор" і „Кобзар" підготовили монументальне свято і хотіли дати його під фірмою звичайного попису. Дістали дозвіл на 17-го квітня. Але вже 11-го квітня міністерство внутрішніх справ заборонило концерт.

Ще цікавіша історія з песою Черкасенка „Вельможна Пані Кочубеїха", яку підготовив „Міщаський Хор". На прохання прийшов з Букарешту дозвіл виставити песу, але заборонили артистам виступати в історичних одягах. Отже в неділю, 10-го квітня ц. р., йшла у Чернівцях при битком заповненій салі „Народнього Дому" цікава вистава: Генеральний писар Кочубей, полковники Данило Апостол та І. Іскра... у фраках. Кочубеїха, Мотря та інші в одягах з XX-го століття. Не треба додавати, що програмки дозволяли видрукувати тільки румунською мовою.

Від нового року до 17-го квітня відбулося всього чотири театральні вистави у Чернівцях, 5 на провінції. Басарабія і Мармарощина мовчать...

Так виглядають наші права, так виглядає наше життя. Нас тут 1,200,000. Над нами два воєнні суди: в Кишиневі і Чернівцях. **Засуджують на роки за вишивану сорочку, за українську пісню, за галицьку або американську газету, за необережно сказане слово.**

Були в нас часописи: „Самостійність", „Рада", „Правда", „Хліборобська Правда", „Самостійна Думка", „Українські Вісти", „Українська Ластівка", „Час". Всі вони втримувались за гроші читачів і всі їх румунська влада закрила. Сьогодні виходить за окремим дозволом тільки „Час". Правда, він ніколи не був надзвичайно редагований, але тепер жах на нього дивитися: під примусом мусить він приносити старі переклади з румунських часописів. Маємо замкнені уста, не маємо права навіть боронитися перед терором та переслідуваннями.

ГІТЛЕР В ІТАЛІЇ

(З мого римського щоденника).

II.

Приїзд Гітлера.

Приїзд сповіщено на вечір, пів до девятої, але журналістам визначено бути перед міністерством народньої культури, що ними опікується, вже в шестій годині. Переглядаючи офіційну програму нашої праці, переконуюся, що для всіх церемоній, на які я дістав запрошення, мушу зявлятися до міністерства приблизно три години раніше. Перспектива марної трати часу і нудного чекання, але... треба виконувати професійні обовязки.

Пів до семої відїздимо з міністерства в 15 великих червоних автобусах і проробляємо в навпакному порядку маршруту Гітлера, від Квіріналу до нового двірця на вулиці Адольфа Гітлера, що її офіційно має оглядати гість. Море прапорів — італійських і німецьких. По всіх усюдах рух військових і міліційних формацій, що займають відведені їм місця. На вулиці Триюмфів незвичайно мальовничий і радісно піднесений вигляд тисяч фашистівської дітвори (балілі) молодих італійок, у характеристичних одностроях і з прапорцями в руках. Наші автобуси мають серед них великий успіх, і вони нас витають гураґаном яскравих барв, що тремтять у повітрі за кожним рухом безчисленних рученят.

При новім двірці залишаємо першу ґрупу наших товаришів, що вибрали його за пункт своїх спостережень. Двірець, вибудуваний впродовж місяця, вразив мене своєю красою, елеґантністю й оріґінальністю. Легкий і прозорий, він знову (бо вже раніше я мав докази того в Літорії, в Сабавдії, в римському університетському місті і т. д.), засвідчує в найпереконливіший спосіб, що XX. століття дасть людству новий стиль у мистецтві, бо дає його і в житті.

Поволі повертаємося від двірця до Колізею, де знаходиться головна трибуна для закордонних журналістів. На старих мурах імператора Авреліяна, що оббігають місто, запалюються живі вогники й колихаються за вітром. Коло Брами св. Павла, напроти піраміди Честія, нашу увагу приваблює прегарна будівля: свіжо вибудуваний портик зо статуєю вовниці — емблеми Риму — на вівтарі. На варті тут — у пишних лівреях — 42 гвардійці Капітолю.

Вулиця Триюмфів уже повна народу, який зустрічає нас як авангард триюмфального походу. Зміняються часи, зміняються покоління, зміняється вбрання і зверхний вигляд юрби, але в суті вияви її ентузіязму залишаються все ті самі: тисячі рук, що вимахують у повітрі; тисячі уст, що вигукують; тисячі очей, що намагаються бачити, що наказують ставати навшпиньки, витягати шию, клясти зависокого чи загрубого сусіда, що відбирає частину видовища... Так було, так є, і так буде... Тільки що півтори тисячі років тому на цей натовп дивились імператорські палати з Палятину (сама назва „палати" походить від того славного своїми будинками горба), а тепер на нього дивляться їх руїни. Але і в тих руїнах іще стільки краси й мальовничости... і стільки романтичної поезії для людей, що цінавляться історією і люблять розмовляти з величнями постатями минулого. Проїздимо мимо руїн Великого Цирку, що містив колись до 300,000 осіб. Проминаємо Аксумського обеліску, 40 метрів заввишки, фашистівського триюмфу з останньої етіопської війни. Скільки тисячеліть стремів він отак в африканське палке небо, заки опинився в столиці нової імперії? Скільки варварських і диких церемоній відбулося перед ним у далеких часах, коли його характеристична фалічна форма, відмінна від єгипетських обелісків, цих виображень промінів сонця, символізувала чудо запліднення й непоборну силу інстинкту раси, що вимагає свого продовження в безконечній низці поколінь?... Проїздимо мимо величнього Септизонія Септимія Севера, величезних руїн колись пятьповерхової палати, що ще досі вражають своєю архітектонічною силою. Проминаємо високі аркади акведукту імператора Клявдія. Проминаємо триюмфальний лук імператора Константина і вдивляємося задумливо в неправильні форми великих каменів, що вкривають частину бруку. По цих каменях ступали ноги (дві тисячі років тому) римських триюмфаторів...

І проходили тут кілька років тому трансатлянтійські летуни (після повороту з Америки), що на чолі з Бальбом зробили перший у світі колективний перелет через океан. Це була славна перемога, і не дурно на їх долю випала честь інавґурування цієї вулиці Триюмфів, що повстала з ініціятиви Мусолінія на тому самому місці, де колись проходив „Святий шлях" римських триюмфаторів, звертаючи від лука Константина, вибудуваного в 315 році з нагоди перемоги першого імператора християнина над Максентієм, останнім (якщо не рахувати Юліяна Відступника) імператором поганином, до лука імператора Тита, який зруйнував Єрусалим і поклав там початок тому жидівському розсіянню, що привело до вибуху модерного антисемітизму. І так думка біжить від Тита до Гітлера...

Аж ось і наша трибуна. Впрост перед нами величня громада Колізею, наліво славна вулиця Імперії, інавґурована 28. жовтня 1933 року, іззаду вулиця Триюмфів. Наша трибуна саме на розі цих двох вулиць. Кращого пункту не можна було вибрати. По вулиці Імперії вже палають живим вогнем (газ) великі триноги, поставлені на високі педесталі, ген, ген аж до Венеційської площі. На вулиці Триюмфів починають запалюватися високі багаторукі канделябри, і руїни палат та акведуктів, оточені деревами й кущами, заливаються зеленкуватим світлом прожекторів, що негайно витворюють враження якоїсь фантасмагорії.

Але проходить багато часу, і око до всього цього навикає. Вичерпуються теми до розмов, і вигуки для ентузіязму: Чекаємо короля та Мусолінія, що мусять проїхати цим шляхом назустріч Гітлерові. Але вони не їдуть. Довідуємося пізніше, що вони проїхали іншою дорогою. Аж нарешті, рівно в осьмій з половиною, лунає стріл з гармати. Гітлер у Римі! І в тому самому моменті в старому Колізеї вибухає пожежа. Полумя вихоплюється з кожної арки, хмари червоностого диму (випари меркурія) охоплюють його з усіх сторін і видно, як у димі блукають тіні людей, що ніби шукають порятунку. Так мав він виглядати в часі пожежі Риму за Нерона, колиб він тоді був існував (Колізей вибудувано пізніше, за Веспасіяна і Тита, на місці, де був став Неронової Золотої Палати). І одночасно всі прожектори подвоюють своє світло. Всі великі памятки Риму набирають фантастичного вигляду. Палятин Імператорські Форуми, Капітоль, Імперіяльна і Триюмфальна вулиця — сяють вогнями. Триюмфальні луки, мури, базилік, старі мармурові колюмни поганських святинь, усі рештки давнього імперіяльного Риму виступають із темряви, ніби теж хочуть взяти участь — примари минулого — в сучасній новій славі.

Нарешті зявляється автомобіль, що сповіщає про наближення кортежу. Потім кінна королівська гвардія з шаблями в руках, потім повіз із королем і Гітлером, позаду них знову гвардія, потім інші гості з італійськими міністрами. Всі у відкритих повозах з королівського двора, і всі задивлені в незвичайну красу, що відкривалася перед їхніми очима. І ми бачили, як Гітлер Понед. 23. травня — Кушнір не міг відірвати своїх очей від Колізею, що далі горів. І ми бачили, як король Віктор Емануель, відриваючи Гітлера від незвичайного видовища, що його могло дати тільки Вічне Місто, показав йому рукою на залиту світлом вулицю Імперії і на положені в її кінці з одного боку кольосальний памятник основника італійського королівства, короля-соборника Віктора Емануеля II., а здругого боку Форум імператора Траяна із славним Траяновим Стовпом.

І ми розуміли, що для такої людини, як Гітлер, проїзд до Риму і приняття в подібній фантастичній обставині могло видатися сном або казкою. „Адже ви знаєте, — казав він недавно (9. квітня) у Відні, перед морем народу — „що я зовсім не думав бути політиком; мій ідеал був: зробитись архітектором".

Для людини, що мала такий ідеал і що досі згадувала про нього з сердечною тугою, чи міг бути більший триюмф, як ця подорож серед памяток давнього будівництва, звальоризованих з максимальною вмілістю модерного декоративного мистецтва?!

Залишаючи пів години пізніше трибуну журналістів (треба було чекати, поки шлях звільниться), я мав переконання, що серце й фантазія Гітлера були здобуті цієї чарівної Італії, що їй „Бог відмовив заліза, вугля й інших багатств, але ніколи не відмовляв людей, що вміли ті багатства самі здобувати — із своєї залізної сили духа й світлом осяної геніяльної проникливости розуму".

Евген Онацький, Рим.

ТАНЕЦЬ ДЕРВІШІВ ПРИ ЖЕРТВЕННИХ ВОГНЯХ

(2)

Жертвенні вогні та воєнні бубни.

Чим більше темніло, тим більше рев могутнішав. Юрба все ще зростала, звідусіль напливали нові й нові хвилі людей. Приходили безчисленні туземні робітники і з найдальших плянтацій. У світлі численних бамбусових смолоскипів хвилювало море темних людських тіл. Понуро гуділи бубни, а бамбусові флети пронизливо пищали.

А ввесь той страшний образ хвилинами закривали хмари диму з численних огнищ, що палахкотіли на жертвенниках, побудованих наскоро в честь бога Будди.

Була вже майже північ, як ясним вогнем спалахнув великий будинок — військовий маґазин. Багато соток мішків рижу та зеленої кави горіли наче велитенський смолоскип. Розпечені зернята підлітали з тріскотом угору та мерехкотіли наче іскри вогненних каскад серед ночі.

Десятник стояв при бійниці й увесь час виглядав у далечінь. При обох скорострілах сиділи готові стрільці, а інші стояли при бійницях із готовими крісами.

Старий десятник нараз звернувся до поручника та сказав схвильовано:

— Тепер уже ця вся їх комедія мені не подобається! Щось серед них діється незвичайне. Виглядає воно, начеб вони цим разом захотіли на нас не лише вишкірити зуби, а задумали нас порядно вкусити. Кілька дервішів уганяють там, такі дуже схвильовані. Начеб хотіли людей підбехтати проти нас.

Поручник уже не відповідав. Бачив, що краще віддати команду досвідченому воякові.

Сфанатизована юрба наступає.

Нараз старий десятник закляв: — А до сто чортів, вже сунуть на нас! Мерщій давайте мені ракетову пістолю!

Світляна ракета вилетіла зо сичінням, щоб за часочок заясніти й освітити найближчу околицю. В її світлі видно було відділ маляйців, що під заслоною ночі підійшли до твердині. Кілька кроків перед ними скакав фантастично прибраний юнак, заохочував до наступу.

Тепер дико заревів, бо світло доводило його до бішености. Був це дервіш, завзято вимахував руками, а криком підбехтував своїх людей уже зовсім отверто, щоб напали на твердиню. Відділ загорільців справді пустився бігти. Самособою, що наступали. Всі мали короткі, а всеж небезпечні маляйські кинджали, дико вимахували ними понад головами. Тих, що наступали, було багато соток, тому розбити невеличку залогу твердині не було для них ніякою штукою.

— На мій приказ просто в них! — закричав десятник і знову вистрілив ракету. — Лише, ради Бога, вважайте на цього дервіша! А то тоді вже нас ніщо не врятувалоб! Стріляйте!

Скоростріл затарахкотів. Наступаюча юрба на хвилину завагалася і захиталася. Та це тревало лише маленьку хвилинку. Потім роздався ще страшніший рев, кілька тисяч людей знову напирали вперед, наче темна хвиля, на твердиню.

Тепер треба було робити все, щоб у пору перешкодити юрбі докотитися до самої твердині. На приказ десятника оба кулемети стріляли завзято, сіяли смерть серед розбішеної юрби. До кількох хвилин наступаючу небезпеку спинили. Було це в саму пору, бо саме в цюж хвилину один скоростріл зіпсувався і замовк.

Маляйці відступили аж до жертвенних вогнів, їх проводирі схвильовано нараджувалися між собою. Всеж бубни далі бубнили, бамбусові флети не переставали пищати, розбурхували нерви. Бубни все голосніше бубнили, все з завзятішим ритмом. Було видно, що готовлять щось нове.

Наступ із вогненними горшками.

Десятник стояв при бійниці та слідкував за рухами юрби. Нараз відвернувся:

— Тепер ідуть на нас із вогненними горшками!

Ще не скінчив говорити, як перед твердинею щось упало і розсипалося з глухим гуком. — на чорній, блискучій, помало витікаючій масі стали скакати синяві вогники.

Вогненний горнець — це прастарий прилад, що все нищить. На всіх індійських островах послугуються ним ще нині, як і тому тисячу літ. Вогню того не вгасить ні вода, ні попіл, глина або пісок. Мусить вигоріти. (Кінець буде).

З ДНЯ

ТАРЗАН.

Дехто нарікає, що „Свобода" друкує „дурного Тарзана". „Чи не краще те місце присвятити чомусь кращому, розумнішому?" — говорять вони. Та по правді сказати, то навіть ті, що висказують цього роду завваги, нишком читають Тарзана. А коли попаде таке число „Свободи", в якому нема Тарзана, вони почуваються по прочитанні ґазети так, як почувається чоловік, що по обіді не дістав кави, або не закурив папіроски. Нарікають, а читають, і то більше, ніж поважні статті.

Чи лаяти за те людей? Ні. Нема чого. Передівсім для відміни читачам належиться час від часу якась лекша лектура, яка читаласяб легко й не вимагала умового напруження. Далі, попри всякі неймовірні подвиги Тарзана в ньому можна деколи здибати і розумніші речі.

В ЧОМУ ЦІКАВІСТЬ ДО ТАРЗАНА?

Варт провірити, в чому саме міститься секрет, що подвиги Тарзана так приманюють людей. Секрет міститься в тому, що Тарзан усе щось робить, усе в русі. А це рух, акція, діяння, що захоплює людей. Тарзан мало фільософує, не виголошує драматичних промов, мало жаліється, мало оправдується, мало журиться й ніколи не скаржиться і не плаче. По кількох сказаних словах він зараз забирається до роботи. Говорить лише стільки, скільки потрібно до діяння. Нераз навіть замало. Та це саме робить його цікавим.

Крім того притягають увагу читачів також образки. Кажуть, що добрий образок заступить десять тисяч друкованих слів. Та всетаки треба замітити, що й образки, які товаришать якомусь оповіданню, можливі лиш тоді, коли є акція, коли герої все в русі, щось роблять. Якби вони стояли на місці і нічого не робили, тільки говорили, то той сам образок вистарчив би на кілька, або й кільканацять розділів.

НАША ЛІТЕРАТУРА.

Треба зазначити, що велика частина нашої літератури грішить саме тим, що дуже мало в ній акції. Герої в наших повістях звичайно дуже багато думають і говорять. Виговорившись про якісь справи, їм здається, що ті справи вони вже вирішили. Таке враження навіть деколи дістають читачі. Але на далеку мету навіть некритичний читач відчує, що тут щось зле, що його обманюють, що тільки говорять багато про їжу, але їсти не дають.

Герої наших повістей також дуже багато в нутрі терплять. У них у середині є розламами, сумніви, що паралізують їх акцію. Деякі наші письменники заповнюють десятки сторінок тими душевними переживаннями і сумнівами, не даючи своїм героям зробити ні одного практичного кроку. А Тарзан, як знаємо, тільки подумав, і вже береться до роботи. Тому Тарзан цікавий; а багато наших літературних творів, головно зо старших письменників, важко читати, хоч самі по собі вони значно мудріші від Тарзана.

ЗНАМЕННА ПРИКМЕТА.

Треба зазначити, що та наша література, що то віддзеркалює багато внутрішніх переживань, багато розмов і діяльогів, а мало діяння, — не є сама в собі відірваним фактом. Бо письменники свідомо, чи не свідомо, описували вірно в стоїх повістях те, що бачили довкруги. Таке тоді було наше життя. Воно було балакливе, слізливе, а притім нечинне.

За „старих добрих" часів далеко більшою заслугою було гарно в товаристві поговорити, гарно висказуватися про ріжні справи, ніж щось конкретне довершити. У тих часах, безперечно, люди також щось робили. Та на саму роботу вони мало звертали уваги. Вони цінили внутрішні переживання, тонкий смак, ніжну душу, вражливість спостережень, ну і вміння висказати свої почування. Деколи навіть так бувало, що почувань у дійсности й не було. То тоді люди їх фабрикували. Вони ображувалися, тішилися, захоплювалися, терпіли, мліли, попадали в гістерію — так собі, для доброго тону.

ДОБА РУХУ.

Нині ми маємо добу руху. Нині час дуже дорогий. Люди спішаться на кожній ділянці свого життя. Чи це добре так — це інша річ. Але воно так є. Хто не хоче спішитись, той лишається позаду товариства. Зрозуміло, що краще булоб, якби товариство так дуже не спішилось, бо з того поспіху вийшло те, що маємо нині на світі сотки міліонів людей без роботи. Але коли товариство не хоче припиняти бігу, то ми, чи хочемо, чи ні, мусимо також поспішати, бо залишимось позаду.

Наша нація ступнево переходить зо статичної в динамічну, з пасивної в творчу; зо спокою вона переходить у рух. І вже в наших нових літературних творах виразно видно, як герої змагаються, як творять. Це вже не воскові ляльки з ґрамофонами в роті, але люди з тріскаючою енерґією, для яких слово не є кінцем усього, але початком діяння, чину.

ВОНА ВМІЄ ЇХ СКРУЧУВАТИ САМА.

Ґазети рознесли широко фотоґрафію отсеї жінки, що засіла в одному бюрі в Клівленді, дожидаючи допомоги. Звісно, пощо відфотоґрафували спеціяльна її, що скручує собі цигаретку: це на те, щоби показати, що люди, які домагаються одежі й поживи, мають гроші на курення.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ТОЛІДО, ОГАЙО.

Успішні Союзові збори.

В місяці травні урядники від. 167 У. Н. Союзу одержали відомість від орґанізатора п. Василя Загаевича, що він бажає загостити до нас у справах орґанізаційних, щоб додати нам більшої охоти до праці для У. Н. Союзу. Такі орґанізаційні збори відбулися в неділю, дня 15. травня, в Толідо, Огайо. Про збори повідомлено від. 165 з Толіда та 71 і 235 з Росфорд, Огайо. Не зважаючи на великий дощ, вітер і холод прибули майже всі члени. Це є найкращим доказом того, що членство інтересується нашим батьком Союзом.

Зпочатку самі поважніщі члени заявили, що в наших околицях нема кого вже вписати до У. Н. Союзу, бо вписані всі, кого можна було вписати. Та на превелику радість для нас всіх по двогодинній, добре обдуманій орґанізаційній промові прибулого орґанізатора п. Василя Загаевича з Клівленд, Огайо, ми переконалися, що справа виглядає інакше. На закінчення з самих присутніх зголосилося кільканацять нових членів.

В своїй промові орґанізатор доказав фактами, чому всі українці, без огляду на релігійні чи політичні переконання, повинні бути Союзовцями. Він подав причини, які здержують нашу молодь від приступлення до У. Н. Союзу, та радив, як цьому найкраще запобігти. Згадав також і за те, що У. Н. Союз помагає своїм молодим членам стипендіями й іншими способами, що У. Н. Союз помагає вдовам й сиротам, а в багатьох випадках члени на випадок каліцтва або невилікувальної хороби вибирають більшу суму грошей у виді запомоги, ніж ті, на які були обезпечені.

По промові орґанізатора присутні одноголосно через голосування, заявили, що до наступних зборів, то є впродовж місяця, кожний дістане бодай одного нового члена зо старших чи з молоді. Вдяка належиться жіноцтву й молоді, і то не тільки з Толіда, а головно з Росфорд, що прибули й своєю присутністю звеличали збори, які допоможуть нам побільшити наше членство. Ми віримо, що орґанізатор прибуде ще до нас бодай на кілька днів, щоб особисто відвідати з секретарями бодай тих кільканацять зголошених нових членів.

Наші громади не є великі, але на підставі одержаних пояснень віримо, що в нас не повинно бути ані одного розумного громадянина, щоб не вступив підчас теперішньої кампанії в члени У. Н. Союзу.

Ми раді з приїзду орґанізатора, бо це є перший раз в Толідо, що такі збори відбулися. Такі орґанізаційні збори повинні відбуватися частіше, бо вони приносять користь членам і самій орґанізації. А найкращим доказом того є те, що вже вислано кілька аплікацій нових членів до головної канцелярії.

За орґанізаційні збори: **Дмитро Медецький**, предс., **Іван Кульматицький, Іван Федчук**, секретарі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА НАЛЕЖНУ УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

Від довшого часу пишемо й говоримо про потребу взяти нам участь у Світовій Виставі Ню Йорку в 1939 р. Після приватних і прилюдних міркувань приступаємо нарешті до чину. Правда, не беремо ще участи, але підготовляємо якусь програму, а з нею все, що з цим іде вкупі.

Рух за українську участь пішов „згори", тобто від наших осередніх орґанізацій, а потім пішов у „низи", тобто до ячейок українського орґанізованого життя в Злучених Державах. Звісно, що 27-го березня б. р. зїхалися були до Ню Йорку 148 представників українських товариств та орґанізацій ріжних відтінків і вони **одноголосно** рішили, що треба нам брати участь у Світовій Виставі.

Від того часу створено в нас Українсько-Американське Виставове Товариство, видано програмову відозву, навязано контакт із дирекцією Світової Вистави, запрошено наших передових мистців подумати над програмою, подано загальний начерк коштів нашої участи у виставі. Можна сказати, нема тижня, щоб справа не посувалася вперед.

Іде тепер про розумну співпрацю вибраного уряду Українсько-Американського Виставового товариства з цілим українським загалом в Америці, Канаді та Европі. Бо нашу участь у виставі треба розуміти як участь української нації, а не як участь самої еміґрації, хоч, що правда, еміґрація буде в цьому випадку репрезентувати націю. Та нема іншої ради.

Дивним дивом, майже в кожному ділі доводиться нам звертати увагу на невдоволенців, тобто цих людей із нашого загалу, що все шукають темних сторінок акції, а свідомо затемнюють ясні моменти самої справи. Дехто з провідних людей так далеко рахується з невдоволенцями, що боїться навіть брати на себе відповідальність за справу.

Це нерозумне. Невдоволенці були, є і будуть. Рахуватися з ними треба настільки, щоб паралюжувати шкідливість їх нарікань чи відрухових або й обдуманих кроків проти намічених плянів. Зрештою люди, які перебрали на себе провід важного діла, мусять мати відвагу повести діло серед найріжнородніших перепон, а коли треба, мусять дати й жертву, хочби із своєї чести, імени, вигоди, становища...

Чи варт для такої справи, як участь у Світовій Виставі в Ню Йорку, жертвувати особистими життєвими справами?

Я думаю, що так. Участь у виставі не є ціллю сама для себе. Це проба нашої життєздатности, нашої справности, нашої вартости у світі. Колиб ми жили як нація самостійним життям у своїй державі, то мусілиб самі уладжувати такі вистнави, як ось уладжують тепер американці. А коли ми самі як нація не маємо нагоди уладити щось величаве, то хоч користаймо з чужої нагоди, приглядаймося та вчімся, як творити й розбудовувати націю, і самі від себе докиньмо цеголку до цієї величавої будови, яку підготовляє земля Вашинґтона у честь свого батька. Бо саме на спомин інавґурації Джорджа Вашинґтона, як першого президента Америки, підготовляється Світова Вистава. А якщо ми живемо теж на вільній землі Вашинґтона як якась зорґанізована одиниця, то пошануймо батька нашої прибраної батьківщини, пригляньмося до здобутків та досягнень нації, ним створеної, пізнаймо напрямні лінії життя цієї нації.

І ось тому масова українська участь у Світовій Виставі в Ню Йорку є нашою народньою і національною конечністю.

Д-р Семен Демидчук.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Проклін.

Теща свариться з зятем:
— А щоб тобі всі зуби повипадали крім одного!
— Чому крім одного?
— А біль зуба то дурниця?

Парубки і дівчата колядують із звіздою.
(Сцена з нової української фільми „Маруся", яку продукує Ukrafilm Corporation в Ню Йорку, 1938 р.).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БОСТОН, МАСС.

Свято Матери.

Заходом відділу Союзу Українок у Бостоні відбулося в нас Свято Матери. Наше жіноцтво, що гуртується в згаданому відділі, приняло такий гарний звичай, щоб ушанувати те свято що року. Бо ми часто забуваємо про значіння тої дорогої істоти, що зветься мати. Святкуючи ті свята, ми пригадуємо собі, скільки добра робить мати для своїх дітей, а далі засвоюємо собі те, що мати грає також дуже важну ролю в суспільнім житті кожного народу: вона виховує борців даному народові.

Цього року Свято Матери було багате змістом і програмою. На свято прийшло поважне число старших і молодших громадян. Його відкрила голова відділу Союзу Українок, пані Марія Давискиба, і в коротких словах пояснила значіння свята, а також згадала про саму організацію Союзу Українок, яка то організація все спішить на поміч поневоленим братам і сестрам, а також піддержує в краю жіночу пресу.

Далі виступив хор під проводом о. Л. Кушніра і відспівав кілька українських пісень та одну гаївку. Свої пісні цей хор виконав добре. Треба зазначити, що бостонський хор, що гуртується від довшого часу при місцевій церкві, є добре знаний у нашій околиці. Нераз він здобув нагороди і від чужинців.

Маленька Олеся Гримак віддеклямувала гарну поему в честь матери, за що дістала оплески. Головний реферат про значіння матери відчитала пані О. Шафранська. Він припав усім до серця. Пані Шафранська сама є матірю вдовою, має діти, на які працює, щоденно, щоб вивести їх у світ. Та проте вона бере живу участь і в громадськім житті, а також враз зо своїми чотирма дітьми належить до У. Н. Союзу. Вона є щира і примірна мати і таких матерей нам треба багато.

Опісля деклямував коротку поему про любов матери, гром. Д. Бортник. Дальше була музична програма, виконана нашою молоддю. Малий Евген Мороз грав сольо на скрипці; на піяні акомпаніювала панна С. Давискиба. Евген Зварич відіграв на скрипці кілька народних пісень, за що дістав від приявних гучні оплески. В дальшій програмі виступила молодеча орхестра, зорганізована Н. Галатином, під проводом молодої нашої скрипачки панни А. Івашко, і відіграла низку українських пісень, зібрану п. Снігуром; також відіграла кілька тяжчих композицій, по яких можна було завважити, що наша орхестра поступає під артистичним оглядом значно вперед. Її частина випала справді добре.

На кінець відіграно виставу в одній дії, „Два домики й одна фіртка". У тій виставі брали участь: пані М. Мороз, пані А. Бербелицька, Д. Пащак, О. Січкоріз, Д. Бортник, М. Попович, панна М. Музика і П. Гриценко. Режисерував Н. Давискиба. Аматори виявилися зо своїх роль добре і розвеселили приявних. Як відомо, ця вистава — це комедія, взята зо старокрайового життя, в якому головні ролі грають майстерські челядники Жмурик і Фірцик, та їх майстри Шершоник і Веретілка.

Хто був присутній на тім святі, пішов додому вдоволений. Зібрані на тім святі гроші підуть на добрі ціли. Свято закінчено національним гимном „Ще не вмерла Україна".

За уряд відділу Союзу Українок: **Марія Давискиба**, голова; **Магда Зварич**, касієрка; **Юстина Смош**, секретарка.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛ.

Курси українознавства в Голивуді та Лос Анджелесі.

Стараннями секретаря Українського Клюбу з Лос Анджелес, п. І. Орлика, та по заходах учителя п. Ф. Луцева американські шкільні власті дали дозвіл на відкриття української школи у Голивуді та Лос Анджелесі.

Курси відбуваються вечорами між годинами 6:30—9:30. У Голивуді відбуваються вони у Fairfax High School при 7850 Melrose Ave., а у Лос Анджелесі у Berendo High School при 1145 S. Berendo St. Викладається по два дні в тижні в кожній школі: в Голивуді кожного понеділка й середи, а в Берендо, що вівтірка й четверга. Школа відчинена для українців і американців. Досі вписалося на ті курси декілька молодих, тут роджених українців і дівчат. Небавом появиться про ці курси відозва у всіх американських місцевих часописах. Тоді, як треба надіятись, впишеться чимало американців. Та будучність цеї школи таки лежить виключно в руках свідомих українців. Залежна вона від того, чи вони пішлють до школи свою молодь та чи самі прийдуть до неї. На превеликий жаль, з тривогою можна завважити байдужність деяких наших людей до такої важної справи як українство. Тутешні жиди, німці, еспанці мають численні свої школи. Українці не мали такої школи. Тепер вже вона є. Хотілося б бачити живіше заінтересування ріжними справами посеред наших громадян.

Курси українознавства включають таку програму: на першій годині викладається на тему: „Що завдячує европейська та американська культура українській нації"? (Ukrainian Contribution to European and American Cultures); На другій годині викладається на тему „Українська мова й література"; На третій годині викладів говориться про Історію України. — Повторяю, місцеві українці не мали такої нагоди як ця, де їхні діти зможуть дешево набути ось такі відомості про Україну від кваліфікованого учителя. Відкриття таких курсів треба вважати за одну з тих трівких підвалин, на яких спочиватиме українська ідея серед наших людей в Америці.

Говорячи про відкриття курсів українознавства тут, на самім крайнику „Спокійного океану", годиться кинути різкий клич: більше таких шкіл по усіх українських громадах! Хай тут на вільній американській землі ростуть наші школи. Стараймося за них, спомагаймо їх, ідім до них. Роблячи це, ми не лише дамо спромогу багатьом нашим безробітним учителям заробити чесно на своє життя і задержати їх при собі, але заставимо американців до кращої пошани нас самих та нашого національного імени.

Приятель Рідної Школи.

Забагато!...

— Пані Язиката,—каже пані Зубата до своєї сусідки — не маю нічого проти того, що ваш син відписує у школі аритметичні задачі від мого сина, але мені цього забагато, коли він бе мого сина, якщо потім виявиться, що задачі зле написані.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В суботу, 21. травня 1933., помер у Філядельфії довголітній член У. Н. Союзу й Брацтва св. Юрія,

ІВАН МУХА.

Походив зо села Теплиця, в повіті Ярослав, у Галичині.

До У. Н. Союзу приступив в 1913. році. Мав при смерті 60 літ.

Був удівцем і оставив 4 дітей.

Похорон відбудеться в вівторок, 24. травня, з дому жалоби, 2213 Норт Филип Ст. у Філядельфії. У похороні візьмуть гремільно участь члени Брацтва св. Юрія.

Земля Йому пером!

У четвер, 17. травня 1938., у 9. год. рано помер у Шікаго, Ілл., трагічною смертю, забитий при праці на залізниці,

ПИЛИП ПАВУК,

член Брацтва св. Стефана, від. 221 У. Н. Союзу.

Покійний був членом У. Н. Союзу ще від 1914 року.

Походив зо села Глибовичі Великі, повіт Бібрка, Західня Україна.

Похорон відбувся в понеділок, 23. травня, при співучасти родини, членів Брацтва і знайомих з церкви св. О. Николая на український цвинтар св. о. Николая. Оставив жену і осиротив трое дітей, дві дочки і одного сина.

Вічна Йому память!

Тарас Шпікула, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

КРОВ І ВАГІТНІСТЬ.

Дуже велике значення в медицині має т. зв. **автогемотерапія**, себто впорскування власної крови даної людини, пібраної з жили, до мясня тої людини. Автогемотерапії вживають лікарі тому, що таке впорскнення власної крови зміцнює оборонні сили організму даної людини підчас ріжних недуг. Недавно три французькі лікарі подали вістку про своє незвичайне відкриття, що вказує про вплив автогемотерапії на безплідність. Вони ствердили, що кілька жінок, яких вони лікували з причини чиряків автогемотерапією, зайшли несподівано у стан вагітности, хоч до того часу вони надаремно сподівалися дітей. Згадані лікарі припускали, що це не є випадок, і почали це досліджувати. Як вони подають, експеримент удався їм у цілій низці безплодних досі жінок. Звичайно треба було в таких жінок перед кожною вагітністю повторити курацію власною кровю. Цей засіб дає висліди лише тоді, коли всі природні умовини в жінки і чоловіка дозволяють їм мати діти. Крім цього потвердили їх спостереження досліди на тваринах.

Автогемотерапія дає також добрі висліди при болючім періоді у молодих дівчат.

Згадані лікарі подали лиш самі факти, одначе ще не можуть пояснити причин такого цінного лікувального впливу впорсків власної крови.

Приятельки.

— Знаеш, Данко виявив мені вчора свою любов.

— Так? Правда, що він це робить чудесно?

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (162)

Тарзан пустив товариство попереду, а сам рішився йти на кінці, а то тому, що боявся, щоб Ідені не змінив своєї думки й, ідучи за ними, не вхопив котроїсь із жінок. Та Ідені не збирався йти з ними. Принявши поважну міну, він заговорив: „Іди Тарзане, але не відважуйся колинебудь вертатись до оселі кавуру". „Я не вернусь, коли кавуру будуть добре справлятись", відповів Тарзан.

Після цього Тарзан скочив у темний коридор і подався за товариством. Вони йшли темним коридором кількнацять хвилин і вийшли з нього поза оселею, в лісі. Там вони скоро злучилися з Баландом і Мувіром. Ватажок вазірів був невимовно щасливий, побачивши їх усіх здоровими, а передівсім він радий був бачити свою доньку. Не менше рада від нього була Нкіма.

Вона мала подвійну радість, бо не лиш побачила знов Тарзана, але й мала нагоду привитати Джейн. Всі вони гуртом подалися в напрямі полудня. Тарзан і Джейн ішли попереду. Вони мало розмовляли. Та проте були невимовно щасливі й обоє добре відчували, що діється в їх серцях. Тому їм не треба було говорити. Слова були би псували настрій.

Не менше щасливими були Анета і Бравн. Бравн вхопив її в свої обійми і почував себе немов у семім небі. А практична приятелька завважила: „Шкода, що ти не дістав секрету, як задержувати вічно молодість. За це ти в Америці дістав би міліони". Усміхаючись, на те відповів Бравн: „Мені не треба міліонів. Я маю міліони". З тими словами він знов пригорнув її до себе.